

MAGYAR LAPOK

XIII. évfolyam (356006) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27

A márciusi lecke: nagy örökség

Irta: Balázs Zsigmond, a nagyváradai állami tanítónképzőintézet tanára

Március Idusán, a lobogódiszben, amikor az 1848 márciusi eseményekre emlékezünk, ne feledkezzünk el egy örökérvényű iratlan törvényről: a történelem néha megismétli önmagát és próbára teszi a nemzetek emlékezőtehetségét.

Szétbontogatjuk kegyeletes kézzel a legendaszerűség ideálizáló fátyolát és ünnepejük a haza és nemzetünk szabadságát, az uniót Erdéllyel és a magyar föld minden lakója számára biztosított törvényelotti egyenlőséget.

Vannak, akik még ma is 1849 vér- és lángözönén keresztül látják 1848 tavaszát és azt hiszik, hogy 1848 március 15-én kitört Budapesten a „forradalom”. Vannak, akik azt állítják, hogy a magyar újjászületés nem ezen a vértelen pesti forradalmon dőlt el, hanem a legalkotmányosabb keretek között, Pozsonyban. Hivatkoznak arra is, hogy az „Ellenzéki Nyilatkozatban” már benne volt mindaz, amit a márciusi ifjak követeltek. Tehát az új korszerű magyar államépitmény alapjainak lerakás nem egyetlen forradalmi napnak, hanem lassú, több évtizedes munkának eredménye.

Aláírjuk mi is azt, hogy a forradalom a lelkekben folyt le — hosszú időn keresztül — s az utóca már csak a lelkesedés csapott ki. Sőt nemcsak aláírjuk, de még is támasztjuk ezt az állítást szellemtörténeti alapon néhány példával. Ezek pedig, főleg nemzetpolitikai szempontból mind azt igazolják, hogy a magyar nemzet nem évtizedes, de több évszázados szabadság-terekvéseinek vezérmotívuma a Habsburg-elnomás, majd ennek megszűnte után is a magyarságnak az állami függetlenséghez és a nemzeti szabadsághoz való törhetetlen ragaszkodása. A katolikus Pázmány fontosnak tartja az önálló, független — bár protestáns — Erdély különállását, hogy az ország a Habsburg-időkben magyar szigettel bírjon. A költő, államférfi és hadvezér Zrínyi „A török áfium” c. művében írja: „... az mi nemes szabadságunk az ég alatt sohasem rincs, hanem Pannoniában. Itt győzőnők vagy halnók kell”. Rákóczi Ferencnek, a legönzetlenebb szabadsághősünknek s egyben az első mélyen szociális gondolkodású magyar államférfinek egész küzdelme a magyar szabadság és nemzeti egység jegyében zajlik le. Az irodalmi megújulás „oroszlánkörme”: Berzsenyi Dániel írja: „Állsz még, állsz szeretett hazám. Nem dől még alacsony poiba nemes fejed”. Katona József Bánkbanjának egyik nagy vezérgondolata a magyarságnak a tolatkozó idegenek tulkapásaitól való irtózata. De kell-e bővebben írunk Kazinczyról, Kölcseyről, Madáchról, Kemény Zsigmondról, Vörösmartyról, Aranyról, Jókairól,

Petőfiről, a szabadság halhatatlan dalnokáról, az eszmévé magasztosult turinai remetéről: Kossuthról és a legnagyobb magyarról: Széchenyiről! A szabarságharc után Tompa Mihály és Trianon idején, majd napjainkban Ady, Végvári, Szabó Dezső és Német László bontanak csodálatosan lengő nemzeti zászlót a haza szabadságáért és a valóban egységes, azonosjogú nemzetársadalom megteremtéséért.

Az „Unió Erdéllyel” gondolatának megvalósításával kapcsolatban is érdemesnek tartjuk felemlíteni az eszmé több évszázados fejlődésének bizony-

ságát néhány szellemtörténeti adatot. Fráter György, Báthory István, Bethlen Gábor, Rákóczi Ferenc tervei mellett már Zrínyi Miklós idézgeti Hunyadi Mátyás nemzeti királyságát. Tinódi Sebestyén is hirdeti az ország egységességének szükségességét verses Cronicájában. Ime tehát a hatalmas államférfiak, fejedelmek mellett szegényorsú írók lelkében is ott élt már évszázadokkal előbb az egységes nemzetállam gondolata, hogy aztán 1848 márciusában a két testvérhaza fia: „a fiatal Magyarország” és Erdély reformifjúsága (Wesselényi

Miklós és társai) testvéri ölelésben találkozzanak.

Az ősiség eltörlése, a közteleviseles, a jobbágyság felszabadítása és a törvényelotti egyenlőség: országgyűntő vívmánya a márciusi napoknak, mert a kilencmillió jobbágnak a nemzet életéből való további kirekesztése elkerülhetetlen halált hozott volna az országra.

Az egyenlőség vívmányával kapcsolatosan nemzetiségi vonatkozásban nem halgatjuk el Kornis szavait: „... ha a magyarság teljesíti ezek nyelvi kívánságait akkor maga nyújt segédkezet az ország felbomlásához, a nemzetiségeknek a fajrokon ilamokhoz való mielőbbi csatlakozásához...” Trianon és keserves huszonnégy évtized után sikerült megkezdődni a megszállott területek és a csunkaor-

Nem vezettek eredményre a finn-szovjet béketárgyalások (?)

Északírországot rövidesen elzárják Irországtól. Badoglio kormányja fölvette a diplomáciai kapcsolatokat a Szovjetunióval

Berlinből jelentik: (B. T.) A Svájci Távirati Iroda jelenti Stockholmból: A svéd fővárosban elterjedt hír szerint a finn-szovjet tárgyalás nem vezetett eredményre.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A brit hírszolgálat jelentése szerint belföldi nem hivatalos körökben mind jobban terjed a hír, hogy rövidesen elzárják Észak-Irországot Éiertől. Erre a célra szolgál az egyébként csak a csempészet megakadályozására szolgáló járőrösztatok megerősítése is.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A brit hírszolgálat napolyi értesülése szerint hétfőn este hivatalosan közölték, hogy a Szovjet Unió és a Badoglio-féle olasz kormány között a diplomáciai kapcsolatokat egyidejű nagykövetsérezéssel, újrafelvették. Ez alkalomból Badoglio hétfőn Sztalinhoz köszönő és üdvözlőtáviratot intézett.

Az előzőnlés előhírnökének tekintik Berlinben a fokozódó légiháborút

Zürich. (Bud. Tud.): A Tat berlini tudósítója írja: Berlini semleges megfigyelők szerint a megszállott nyugati terület és Észak-Németország felett végrehajtott sok felderítő repülés, valamint az állandóan fokozódó légiháború nemcsak azt a célt szolgálja, hogy a német ipari központokat megsemmisítse, hanem inkább az előzőnlés előhírnöke. Ez esetben csak közvetve vannak azok, hogy a német iparnak kárt okozzanak, a főcél a német légháborús erejének kipróbálása. A szakértők egyetértenek abban, hogy az egyik jól légiuralma egy döntő partraszálló kísérlet sikere, vagy kudarca lehet. Ezért valószínű, hogy a szövetségesek megkísérlik a német légvédelmet kipróbálni és az állandó igénybevétellel kárt akarunk okozni akár a lelővésekkal, akár az üremi anyag felhasználásával. A nappali és éjszakai bombázások tehát már ma azt az angolszász célt szolgálják, hogy biztosítsák a légi uralmat Németország felett. Senki sem tudja, hogy milyen vadászrepülőgépek vannak Németországban Senki sem tudja Göring elgon-

dolását. Valószínűen sokat tanult a szovjet háborúból és aligha adja át titkát az angolszászoknak.

Berlini semleges megfigyelők általános véleménye szerint a német hadvezetés igen jól felkészült az előzőnlésre, mint a birodalmi terület felett az egy időben lejátszódó fokozódó légiháborúra is. A német nem hivatalos személyiségek véleménye szerint a közlekedési szempontból fontos helyek állandó bombázása, melyekkel azt a célt követik, hogy az esetleges előzőnlés helyére vezető pótlást zavarják, az első hetekben aligha vehető számításba, mert a szükséges eszközök már bővegesen a helyszínen, vagy pedig annak közelében vannak.

A berlini megfigyelők, akik egyébként mind azt vallják, hogy rövidesen várható az előzőnlés, figyelmét szentelnek a megtorlás fegyverének amelyről a hivatalos német nyilatkozatok, és a sajtó az utóbbi időben feltűnően hallgatnak.

A Post írja: Zürich-i jelentés szerint Berlin és Németország fölött néhány

napja nyugalom van a levegőben. Berlinben elkészültek arra, hogy a helyt az időjárás kedvezőbb lesz, végül ez a szünet. Londoni jelentések arról számolnak be, hogy az amerikai légierő angoliai főhadiszállásán befejezte az előkészületeket a légi hadjárat megkezdéséhez. Az angolszászok arra számítanak, hogy a német hadász repülőekkel döntő harcra kerüljenek. Az Angliában levő amerikai repülőterekre állandóan érkeznek újabb amerikai repülőgépek.

György görög király is meghívást kapott Londonba

Zágrábból jelentik: (MTI) A belgrádi Donau Zeitung: „Míg akar Anglia Péter királytól” című cikkében foglalkozik azzal az eseménnyel, hogy Péter király Londonba utazott s ugyanakkor Tito követe is Londonba érkezett. Jelenlété esemény, hogy a király és miniszterei Londonba érkeztek el együtt György görög király is meghívást kapott Londonba. Ebből arra következtetnek, hogy a görögországi pártizánhelyzet is hasonlóan alakult, mint a volt jugoszláv területeken.

Megkezdődött a latin és keleti szertartású püspöki kar tavaszi tanácskozása

A Magyar Kurir jelenti: A magyarországi latin és keleti szertartású római katolikus püspöki kar március 14-én ült össze szőlősi tanácskozára a budai János pártizánhelyzetben. Szerédy Jusztinán a biboros hercegprímás elnökölte. A tanácskozást reggel kilenc órakor kezdték.

szág Unióját. Emlékezzék tehát a nemzet, tudjon felemelkedni és messzire nézni...! — Ez 1848 márciusának egyik nagy öröksége.

Társadalmi rétegződésünk szempontjából is meg kell tanulnunk 1848 márciusának az egyenlőségből feladott leckéjét: követeljük a magunk számára az egyenlőséget jogokban, de ugyanakkor tegyük ezt a kötelességteljesítésben és áldozatvállalásban is. Sem az „összeköttetés” révén sem pedig „nincstelen” jelleg címén ne akarjunk kivételezést a magunk számára most, amikor talán „a haza veszályban van”.

A márciusi napok diadalra viszik a magyar nemzeti eszmét és az egyenlőség elvét. Ez az ezeltől éppen fél-századdal elhunyt turini remetének legnagyobb vívmánya. Valóban megérdemli a következő megállapítást: „Rákóczi óta Kossuth politikájával egységes, bonthatatlan frigre lépett a magyarság nemzeti és szociális eszméje”.

Az 1848 márciusát megelőző reformkorszak munkájának nagy pozitív eredménye a törvényalkotás mellett a nemzeti élet eszméjének kiteljesedése a magyar zenében, színjátkozásban és szépirodalomban.

Nem hallgathatjuk el azonban azt a tényt, hogy a régi, elavult rendszer végül is az európai forradalmak döntötték meg és a váratlan sikert nem a bécsi kormány jobb belátása, hanem az európai helyzet kényszerítő ereje kezdeményezte. A március 15-ét követő napon a király fogadta a magyar országgyűlés küldöttségét, megígérte a felelős miniszteriumot és április 11-én szentesítette Magyarország függetlenségét és korszerű állami berendezkedését biztosító új törvényeket.

1848 márciusának napjai tehát a magyar földön nem voltak véreseek. Az áprilisi törvények szentesítésekor azonban már viharfelhők gyülekeztek a magyar égbolton: Bécs nem tudott belenyugodni abba, hogy Magyarország helyet foglaljon az európai, korszerű, független államok sorában.

Az új magyar alkotmány alapjainak lerakása nem egy nap eredménye volt ugyan, hanem erre hosszú időn keresztül tartó szellemtörténeti és nemzetpolitikai fejlődés készítette elő a lelkeket. A márciusi gondolat évszázadok méhéből nőtte ki magát újabb évszázadok örökéletű eszméjévé. Mégis a márciusi ifjúságnak: Petőfi-nak, Jókainak, Vasvárinak, Irinyinek valamint Március Tizenötödikének emléke, mint fajtánk szabadságszereplőjének és nemzeti érzésének akadályokkal nem törődő jelképe, mindörökké megmarad a magyarság lelkében.

A márciusi napok és az ezek után következő vérbeborult idők örökségének nagy leckéje pedig ez: meg kell tanulnunk, hogy örök a magyar, ha minden vérzivatar ellenére is, oltatlan honszerelemtől fűtve, neimes egyszerűségben kezeltog és együtt-halad a göröngyös utakon is, megosztva minden magyar testvérével a közös sors terhé.

Jól emlékeztetünkbe kell vésnünk, mert — amint már kifejezésre juttattuk — a történelem néha megismételheti önmagát — hogy a márciusi tőcsök vérukkal is megpecsételték a taza szabadságáért folytatott küzdelmüket.

Ez a lecke pedig 1848 márciusának legnagyobb öröksége.

250 ügyet tárgyalt le a vármegyei törvényhatósági bizottság kisgyűlése

Döntöttek a Köröslaktanya kicsereléséből várt összeg felhasználására vonatkozólag. Szászfalva néven egyesítenek négy kisközséget

Nagyvárad, márc. 14. Bihar vármegyei törvényhatósági bizottsága kedden délelőtt dr. Czifra Kálmán főispán elnöklésével kisgyűlést tartott, amely kisgyűlést előkészítő és önálló kisgyűlései ügyekkel foglalkozott.

A kisgyűlést előkészítő ügyek közül kiemelkedő jelentőségű a Köröslaktanya elcsereeléséből várt összeg felhasználására vonatkozó alispáni javaslat. A vármegyei törvényhatóság tulajdonát képező Köröslaktanya egyrészét ugyanis a vármegye átengedi a városi törvényhatóságnak, amely cserébe egy közel 4 hold területű telket és 117 ezer pengőt ad a vármegyének. A vármegye háztartási alapja a telket a törvényhatósági útalapnak adja át, amely a napi hecsértéknek megfelelően 65 ezer pengőt fizet ezért. A háztartási alap az így nyert összeget a központi fűszolgabírói hivatal épületének kibővítésére és a fűszolgabírói lakás átalakítására fordítja. A kisgyűlés magáévá tette ezt a javaslatot.

A törvényhatósági útalap még fennálló 400 ezer pengős kölcsönének törlesztésére haladékat kér, amihez a kisgyűlés hozzájárult.

A belügyminisztérium bizonyos módosításokat eszközölt a vármegye 1944. évi költségvetésén s ezeket tudomásul vette a kisgyűlés.

Több személyi kérdésben s egyebek között a vármegyei óvóhely felszerelésére szükséges 26 ezer pengő beruházása ügyében járult még hozzá a kisgyűlés az alispáni előterjesztéshez.

Az önálló kisgyűlései ügyek során a községi közigazgatás számos kérdésében határozott a kisgyűlés. Sok község újabb díjnoki állást szervez, mások az előjárók tiszteletdíját s a kisebb alkalmá-

zottak és a szegődményesek fizetését emeli fel. Ismét más községek segélyek kiutalásáról, kisebb befektetésekről hoztak határozatokat, amelyeket a kisgyűlés jóváhagyott.

Hosszúpályi község a református egyház iskolafenntartási költségeihez 2000 pengővel, a görög katolikus egyház iskolafenntartási költségeihez 100 pengővel, a római katolikus egyház iskolafenntartási költségeihez 600 pengővel járul hozzá.

Szászfalva, Gálosháza, Krajnikfalva és Rikosd községek, amelyek egyenként csak 300–500 lelket számlálnak, elhatározták a négy község egyesítését Szászfalva néven. A kisgyűlés jóváhagyta a határozatokat.

Nagyszántó község a zsidó birtokokból 12 holdat vesz igénybe a maga számára.

Szentjobb és Biharcsanános községek a szalárdi járáshól a székellyi járáshoz való átesetelésük tárgyában hoztak határozatot, a kisgyűlés azonban ehhez nem járult hozzá.

Nagyszalonta megyei város a barmódi gazdaságban takarmányraktárt épít és egyéb beruházásokat eszközöl s ezekre 100 ezer pengő kölcsönt vesz fel. Ugyancsak Nagyszalonta a zöldkeresztes egészségvédelmi szolgálat költségeihez 2900 pengővel járul hozzá 1944-ben. Mindkét határozatot jóváhagyta a kisgyűlés.

Elutasította azonban a kisgyűlés az éradoyni katolikus és református egyházak kérelmét az iskolai segélynek 250 pengőről 1000 pengőre való felemelése tárgyában.

A kisgyűlés, amely 10 órakor kezdődött mintegy 250 ügy letárgyalása után fél 12 órakor ért véget.

Márciusi ünnepségek

Nagyvárad társadalmi a Nagyvárad Társadalmi Egyesületek Nemzeti Együttműködése rendezésében 1944 március 15-én délelőtt 12 órakor, a Szigligeti Színházban március 15-ét ünnepli. Ünnepi rend: 1. Magyar hiszekegy. Mondja az ünneplő közönség. 2. Ünnepi beszéd. Mondja Balázs Zeigmond áll. tanítónépképző int. tanár, népművelési előadó, a Nagyvárad Árpád Lövész Egyesület főtitkára. 3. Hazafias dalokat énekel a Postaaltisztek Országos Egyesülete nagyvárad csoportjának énekkara. Vezényel Radóczy Ferenc postatiszt. 4.

Talpra magyar! Petőfi Sándor „Nemzeti dal” című versét szavalja Poroszlay Rezső levente. (Levente Egyesület.) 5. A magyar munkásság nemzeti együttérzését tolmácsolja Szabó János építőmunkás, országgyűlési képviselő, a Nemzeti Munkaközpont elnöke. 6. Magyar imádság” előadja a Szent László gimnázium szavalókörusa. Irta és vezényli Babics László hittanár, az Országos Nemzetvédelmi Szövetség nagyvárad szervezetének Nemzetvédelmi Keresztes tőrzstagja. 7. Himnusz. Éneklő a közönség.

A református Szilágyi Erzsébet leánygimnázium

március 15-iki-ünnepsége szerdán délelőtt fél 12 órakor lesz a Református Kulturházban. Az ünnepség műsora a következő: 1. Himnusz. Közének. 2. Magyar hiszekegy. Éneklő az intézet énekkara. 3. Megnyitót mond Kovács Erzsébet tanár. 4. Babics Mihály: Miatyánk. Elmondja Gyarmath Piroka V. o. t. 5. Lányi Ernő: Kossuth-nóták. Előadja az énekkar. 6. Március 15. a nemzedékek tükrében. Elmondja Szinay Piroka VIII. o. t. 7. Petőfi: Nemzeti dal. Elmondja Szuchovszky Éva V. o. t. 8. Kuruc nóták. Éneklő Ruzylvicz Kazimira VI. o. t. zongorán kíséri Olajos Katalin V. o. t. 9. A szabadság gondolata március 15-én. Elmondja Ne. Aranka

VIII. o. t. 10. Berzsenyi-Kodály: Forr a világ. Előadja az énekkar. 11. Reményik-Kodály: A legszebb szó. Elmondja Vén Ildikó VII. o. t. 12. Magyar nemzeti négyes. Összeállította Nazzantini Lajos, zenéje Lengyel Miksától. Előadja a VI. VII. VIII. osztály 8 növendéke. 13. Siklós A.: Rákóczi induló. Négyfőzre játssza Kalotai Mária VIII. és Olajos Katalin V. o. t. 14. Vörösmarty: Szózat. Elmondja Csák Ilona VIII. o. t. éneklő az ifjúság.

MÁRCIUSI ÜNNEPÉG A HEGYI KULTURHÁZBAN. A nagyvárad Hegykulturházban s a vele egy fedél alatt levő Napközi Otthonban, az elmúlt va-

Mozik műsora:

APOLLÓ: Szerencsés szerelmek.
BELVÁROSI: Szováthy Éva.
CASINO: A cigány.
KORONA: A látszat csal.

sárnapon ünnepelték meg március 15-ét. A magyar Hiszekegynek a kis gyermekek által történt elmondása, majd az 1848. évi márciusi események ismertetése után apró jelenetek következtek, tarkítva hazafias versekkel, dalokkal és magyar táncal. A másfélórás ünnepi műsor bemutatásában felváltva szerepeltek az Otthon kicsinyei, a már nagyobbbacska iskolás gyermekek s a műkedvelők ifjai, osztatlan tetszést és örömet kelte a megjelent szülők és a helyvidéki közönség körében. Az ünnepély a Himnusz előnéklésével zárult.

A NAGYVÁRADI M. KIR. ÁLL. GÉPIPARI KÖZÉPISKOLA vitéz nagybányai Horthy István Önképzőköre március hó 14-én délután fél 6 órakor a nagyvárad Kat. Legényegylet nagytermében (Teleki utca 9.) március 15-iki ünnepélyt rendez. Az énekkart Kiss Bálint III. o. t. zeneakosztályi vezető vezényli. A műsorprogramok ifj. Barra István III. o. t. mondja be. Műsormegváltás 1 pengő, diákoknak 50 fillér. Felülfizetéseket az iskola zárolalapja javára köszönettel fogadnak.

Üzen a front

Palfi Antal a Z 664-es tábori számról üzeni a nagyvárad lányoknak, hogy jól van, egészséges és kéri, írjanak neki minél többet, mert kevés postát kap.

Szabó Imre zenész őrmester F 955-ről írja: Sok szeretettel üdvözlöm az otthoniakat, a belső front katonáit és kérem a jó Isten, hogy áldja meg őket jótékony szivükért és buzdító hatású cselekedeteikért. Le sem lehet írni, milyen jól esik az a tudat, hogy az otthoniak gondolnak ránk és hogy ilyen nagy mértékben együttérznek velünk. Kérjük, hogy továbbra is folytassák áldásos munkájukat, amellyel ugyanazért dolgoznak, amiért mi idekint küzdünk, a szebb és boldogabb keresztény Magyarországért. Szeretettel üdvözlöm és sokszor csókolom menyasszonyomat és kérem, ne nyugtalankodjék, mert jól érzem magam és ha a jó Isten megsegít, hamarosan jövőnk haza.

Könyv és Kultúra

Öt éves a Cseh-Morva protektorátus

„Csehország és Moravia” (Böhmen und Mähren) c. folyóirat március 15-i száma meleg hangon ünnepli a Cseh és Morva protektorátus alapításának ötödik évfordulóját.

A folyóirat kiadója Frank Karl Hermann állami miniszter és SS-főosztályvezető, a vezércikkben a protektorátus teljesítményét és Közép-Európa békítéséhez való hozzájárulását mutatja. Dr. Scharp és Moravec miniszter cikkei ugyancsak számos nagyon hatásos új tényképek nagyszerűen mutatják a cseh különletnek autonóm kifejlődését a közigazgatásban (az államhatalomtól a községi testületekig), valamint a kulturális élet minden táján ifjúságszervező, könyvtermelés, színházzene, film, sajtó). A füzet nagyon alkalmas arra hogy a külföldnek téves véleményét a protektorátus viszonyairól kijavítsa.

Változatlanul a keleti arcvonal déli szakaszán van a harcok súlypontja

Helyi jelleű harcok voltak közepén, északon valamennyi szovjet támadás összeomlott

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távíráti Irodának. A véderő főparancsnoksága közli: A Szovjet nagy támadásainak súlypontja változatlanul a keleti arcvonal déli szakaszán van. Csapataink ott, a fölényben levő erőkkel támadó ellenséggel szemben szívós ellenállást tanúsítanak, és tegnap is sok támadást vertek vissza súlyos harcokban. Krivoj-Rogtól délnyugatra. Umanytól délnyugatra. Tarnopoltól keletre fekvő területen feltartóztatták a szovjet támadó eleit és nagyszámú szovjet páncélost szétlőttek. Az elvágott csoport Bregenzer ezredes vezetése alatt a többszörös túlerőben álló ellenséget feltartóztatta és visszaküzdötte magát saját erőinkhez. E harcok közben a csoport 25 szovjet páncélost pusztított el. A legutóbbi napok súlyos elhárító harcaiban a Tarnopoltól keletre levő területen különösen hevült az I. SS. páncélos hadosztály, Hitler Adolf páncélos testőrsége Lechmann ezredes parancsnokságával és a thüringiai SS hadosztály.

A középső arcvonalon csak helyi jelleű harcok voltak. A szmolenszki gépkocsitűt mellett vívott harcokban a 75. württemberg-bádeni hadosztály rendkívüli sikerekkel harcolt az utóbbi napok harcaiban. E hadosztály szakaszán több mint 4000 szovjet halottat számoltak össze, azönfelül az ellenség sok löveget, páncélost és más fegyvert veszített.

Az osztrov-narvai arcvonalon az ellenség hiábavaló támadásai során ismét nagy veszteségeket szenvedett. Narvától északra támadásaink eredményesek voltak. A finnországi arcvonalon eredményesen löttük a szovjet utánpótlását és összeköttetéseit.

Olaszországban kölcsönös felderítő és rohamesapat tevékenység volt. Jelentősebb harciselekményekre nem került sor.

Meszehordó tüzércsüggünk Anzió és Nettunó vidékén eredményesen tüzelt az ellenség partraszállási helyeire, tüzeket okozott raktárhelyiségekben és csapatkikötésekben pusztításokat végzett.

Brit torpedóvadászok spanyol fellegvizeken megtámadták a Chilissi nevű német gőzöst. A gőzös kigyulladt és elveszett.

Brit harci repülőgépek máravirradó éjszaka szörványos berepüléssel bombákat dobtak le néhány nyugat- és északnyugatonmetországi helységekre. Német repülőgépek Anglia délkéleti partvidékén lévő célpontokat támadták.

Berlin. (MTI.) A keleti arcvonal déli szakaszán — bár a szovjet nyomás erős — illetékes német katonai körök szerint szombat óta bizonyos megkönnyebbülés mutatkozik. Ez a

lassan kibontakozó német ellenrendszabályok következménye és közvetlen hatása abban jelentkezik, hogy a Szovjet célkitűzéseinek stratégiai vonalában, azaz a déli irányban, sehol sem tudott tért nyerni.

Közepén csak helyi jelentőségű harcok voltak, északon pedig minden szovjet támadás kudarcba fulladt. A Narvától délnyugatra lévő szovjet bevetési hely viszeszorítása sikerrel halad előre.

Rómában az élet nagyon megnehezült

Zürichből jelentik (MTI.): Az olasz sajtó jelentése szerint a Róma ellen a múlt hét péntekén intézett légitámadásnak 200 halottja volt.

Zürichből jelentik (MTI.): A Svájci Távíráti Iroda római levelezője jelenti, hogy a várost szakadatlanul átrepülnek a szövetséges repülőgépek. Rómában az élet nagyon megnehezült. A közszolgáltatásban mindenütt zavarok vannak. A lakosság gázhoz már nem jut és sok helyen víz sincs. A villamosárammal való

ellátásban is bajok vannak és nehézségekkel jár az élelmiszerekkel való ellátás is. A német hatóságok megállapították, hogy Rómában egyetlen parancsnokság van csak, amely a közigazgatási szolgálatot és az élelmiszerekről való gondoskodást végzi. Ezt a parancsnokságot a nyílt város parancsnokságának nevezik. A német vadászgépek még akkor sem szállhatnak fel, ha ellenséges repülőgépek bombákat dobnak.

Kiadta első hadijelentését a fasiszta köztársasági haderő főhadiszállása

Zürichből jelentik (MTI.): Chiassóból jelentik, hogy a köztársasági fasiszta kormány minisztertanácsán Graziani tábornok közölte, hogy csaknem valamennyi behívott ujone jelentkezett szolgálatra. Az olasz köztársaság ma néhány százezer katonára számíthat.

Az olasz szocialista köztársaság haderejének főhadiszállása vasárnap március 12-én kiadta első hivatalos hadijelentését, amely a következőképp hang-

zik: A március 12-ére virradó éjszakán a Nettunói öbölben első alkalommal tevékenykedő légierőink eltaláltak egy nyolcezer tonnás hajót, amely valószínűleg elsüllyedt. 11-én délután az első vadásztámadók a Vene-tó légitársaság harcászattal ellenséges légi egységekkel. Légierőink kemény harcban 11 ellenséges gépet biztosan, kettőt valószínűleg lelőttek.

London veszteségei a légitámadások következtében

Lisszabonból jelentik (MTI.): Hivatalos londoni jelentés szerint a polgári lakosság körében fokozott veszteség az ellenséges légitámadások folytán a következő: a halálos áldozat száma 961, a sebesültek és kórházban ápoltak szá-

ma 1712. A halottak közül 350 férfi, 475 asszony és 136 16 évnél fiatalabb gyermek. London ellen a legsúlyosabb légitámadások 1941. május havában voltak, amikor 5520 ember veszítette életét és 2572 súlyosan megsébesült.

Rendkívül rossz a kanadai hadosztályok hangulata

Berlinből jelentik (MTI.) A NTL. jelenti: Az első kanadai gyaloghadosztályhoz tartozó hadifoglyok kijelentették, hogy a kanadai csapatok hangulata rendkívül rossz. Szerintük a háború túlságosan sokáig tart. A fegyelem megmozult. Ennek miúdenekelőtt az az oka, hogy Montgomery tábornok nem tartotta meg korábban tett ígretét, hogy a

kanadai egységeket még csak Campo Bassóban veti harcba s aztán kiküldi őket Angliába. Ellenkezőleg a kanadaiakat a délolaszországi minden szakaszán a leghévesebb harcokba küldték. Az is nagy elégtelenséget váltott ki, hogy a kanadaiakat a hazulról küldött karácsonyi csomagokat még mindig nem kapták meg.

Helsinki cáfolja Paasikivi moszkvai útját

Berlin. (MTI.): Berlini politikai körökben úgy látszik arra számítanak, hogy néhány napon belül teljesen tisz-

tázódik a finn-szovjetország kérdés. A Wilhelmstrassén változatlanul a legnagyobb tartózkodást tanúsítanak a további fejlemények megítélésében.

Stockholmból jelentik (MTI.): Helsinkiben nyomatékkal cáfolják azokat a híreszteléseket amelyek szerint Paasikivi Moszkvába ment — jelenti az Afton Bladet tudósítója. Azt a híresztelést hogy az oroszok már elküldték válszukat Finnországnak. Helsinkiben nem tudják megerősíteni.

Helsinkiből jelentik (MTI.): A finn sajtó és a hivatalos körök is szembetűnően mérsékelt hangon emlékeztek a moszkvai béke megkötésének negyedik év-

Mielőtt

ZONGORÁT venne, eladna, vagy javíttatna, forduljon bizalommal szakemberhez.

Jámor Antal

zongoravakészítő-hangoló
Várady Zsigmond utca 31. szám
Telefon 15-05

fordulójáról. Finn illetékes helyen hangsúlyozták ugyan, hogy a moszkvai békét követő hónapokra a finn nemzet ma is úgy gondol, mint történelme leg-súlyosabb időszakára, de ugyanakkor kiemelték, hogy a tartós haragtartásnak semmi értelme sincs és okvetlenül meg kell találni a modus vivendit. Az utóbbi napokban az orosz rádió is mérsékelt hangot használt. Finnországgal szemben és pár napja szünetelnek a légitámadások. Mint illetékes finn helyen mondták, bár ebből nem lehet messze-menő következtetéseket levonni, de feltételezhető az, hogy az oroszok tárgyalásai szünetet adtak a finneknek.

Helsinkiből jelentik (MTI.): A finn közhangulat vizsgálása végett vasárnap több amerikai újságíró érkezett Helsinkibe.

Londoni lengyel körök elkeserítette a Curzon-vonalra vonatkozó javaslat visszautasítása

Stockholmból jelentik (MTI.): Londoni lengyel körök a Curzon-vonalra vonatkozó lengyel javaslat visszautasítása felett el vannak keseredve. A Svenska Dagbladet londoni levelezője szerint a lengyelek elkeseredtek, hogy Oroszország tulajdonképpen nem a Curzon-vonalat kívánta, mint határt, hanem az egész Lengyelországot.

Péter király demarkációs vonal-megállapítását kéri Tito és Mihajlović között

Amsterdam. (MTI.) A NTL. jelenti: A brit hírszolgálat jelentése szerint a londoni szabad jugoszláv mozgalom adója. Péter király Londonba érkezésével kapcsolatban kijelentette, hogy a kairói kormány, amely Jugoszlávia népeit hábadöfte, mialatt azok harcoltak, nem tarthat jogot arra, hogy Jugoszlávia nevében beszéljen.

Stockholmból jelentik (MTI.): A Dagens Nyheter londoni tudósítja szerint Péter király az angol-jugoszláv megbeszéléseken azt fogja javasolni, állapítsák meg a demarkációs vonalat Tito és Mihajlović hadművelési területei között. Mihajlović hadművelési területének ismerjék el Szerbiát és Montenegrót és mindkét tábornoknak adják meg a főparancsnoki címet. Mihajlović mondjon le a jugoszláv kormányban vállalt tárcájáról. Tito terveit még nem ismeretesek.

Lisszabon. (MTI.): Mint Washingtonból jelentik, ottani diplomáciai körök elképzelése szerint Rooseveltnek az olasz flottával kapcsolatban tett kijelentése mögött az a terv húzódik meg, hogy az olasz flotta egyharmadából szovjetország hajórajt alakítottak volna, amelynek a legfontosabb feladata, hogy nagyobb arányú balkáni hadműveletek esetén segítséget vigyen Tito csapatáinak. Az egész ügyvel most titkos tárgyalásokon foglalkoznak.

Ankorából jelentik (MTI.): A Török Távíráti Iroda kairói jelentése szerint Péter király londoni utazása hosszu változásokat fog hozni a jugoszláv politikában. Megbízható forrásból kapott ér-

Ismét nézze meg

a **Hungária** külön termében lévő

képkiallítást

Csakis márkás festmények. A'landóan változó. művészi anyag. Kifünő vasarálási alkalom.

tesülete szerint a szovjet kormány legutóbb közölte az angol kormánnyal, hogy elérkezett a pillanat a jugoszláv kormány összeállításának megváltoztatására, miután ez a kormány öszeférhetetlenné vált Titó mozgalmával. Azt várják, hogy Purice átadja helyét egy katonai bizottságnak, amely együttműködne Titóval és előkészítené Péter király visszatérésének módját.

Lisszabonból jelentik (MTI): Mint a brit híroroda jelenti Nápolyból, hétfőn este hivatalosan közölték, hogy a nagykövetség kieserésével felvették a diplomáciai kapcsolatokat Szovjetország és Olaszország között.

Miért mondott le Orbay török nagykövet

Zürichből jelentik (MTI): A Basler Nachrichten londoni jelentése szerint az ottani sajtó Orbay török nagykövet lemondását annak jelöltek tekintik, hogy Törökországban a háborútól való tartózkodás végleges kormánypolitikává vált.

Miről tárgyal Spanyolország Angliával és az Egyesült Államokkal?

Madridből jelentik (MTI): A NTL jelenti: A spanyol külügyminisztérium hétfőn délután a következő nyilatkozatot adta át a sajtónak: Különböző országok hírszolgálati irodái ezekben a napokban ismételtlen találkozásokat köztöltek a Spanyolország, Anglia és az Egyesült Államok között végbemenő tárgyalások állítólagos lefolyásáról. A spanyol kormány szükségesnek látja, hogy ezembeszálljon ezzel a hírveséssel, amelynek csak az a célja, hogy megzavarja azt a légkört, amelyben a tárgyalások végbemennek. A diplomáciai forrásoknak megfelelően, csupán azok a félhivatalos közlemények érdemelnek hitelt, amelyeket a tárgyalásokon résztvevő kormányok tettek közzé. Mindaddig azonban, amíg a tárgyalások tartanak és nem vezetnek megegyezésre, nem várható el a kormányoktól, hogy nyilvánosságra hozzák a bizalmasan kezelt megbeszéléseket. Ezért a legnagyobb óvatossággal kell fogadni minden hírt, amely olyan nagy terjedelmű tárgykörrel szól, amilyenről a spanyol-angol-amerikai megbeszéléseken szó van.

Amerika nem hajlandó engedni az ír kérdésben

Stockholmból jelentik (MTI): Washingtoni körökben az United Press tudósítója arról értesül, hogy Amerika nem hajlandó az ír kérdésben engedni és kész követeléseinek — ha másépp nem megy. — fegyveres erővel is érvényre szerezni.

Genéből jelentik (MTI): A NTL jelenti: Stockholmból jelentik: Mac Bory a **híroroda** — mint az Irish Press címlapján Dublini újság jelenti — felhívást intézett az ír néphez és egyebek között **mondotta:** Némely részről megint csak hallani azt a követelést, hogy a szövetségeseknek meg kellene szüntetni Eirét, azért, hogy semleges ebben a háborúban. De a hibornok emlékeztet **Angliát és az Egyesült Államokat** arra, hogy Irországnak korlátlan joga van a nemzeti önállóságra. Az ír néptől hálát várnak, talán azért, hogy a történelem tanúsága szerint Anglia sok évszázadon át nemcsak igazságtalannal, hanem egyenesen kegyetlenül bánt az ír néppel. Az angolok és amerikaiak ebben az értelemben azt állítják, hogy **ők a kis nemzetek szabadságáért harcolnak.** Ha ezt követően mondják Irországnak békében kell haragniok.

Tájékoztató az 1944 március hó 16--24. között lebonyolítandó ruha, fehérnemű és cipők gyűjtéséről

1. A gyűjtés 1944 március hó 16-án reggel 8 órakor kezdődik és az alábbi napokon és az alábbiakban megjelölt körzetekben fog lefolyni:
  - a) Március hó 16-án, esütörtökön az I. körzetben (Mikszáth Kálmán-út, Körös és a vasut által határolt területeken);
  - b) Március hó 17-én, pénteken a II. körzetben (Olaszi városrésznél a többi részén);
  - c) Március 18-án, szombaton a III. körzetben (Váradvelecei városrészen);
  - d) Március 19-én, vasárnap a IV. körzetben (Komendáns-rét és környéke);
  - e) Március 20-án, hétfőn az V. körzetben (Ujvárosi rész belterülete);
  - f) Március hó 21-én, kedden a VI. körzetben (Ujvárosi rész külterülete);
  - g) Március 23-án, esütörtökön a VII. körzetben (Óssi-telep).
2. A gyűjtést vezető hölgyek, vagy

urak a gyűjtőigazolványokat kiképesítve kézhez kapják és kötelesek a város főispánja és polgármestere által aláírt igazolványt felmutatni.

3. Az összes gyűjtőhölgyek és urak, akik gyűjtésre jelentkeztek, kérjük, 1944 március hó 14-én, kedden este 6 órakor a városháza közgyűlési termében pontosan megjelenni sziveskedjenek, ahol a gyűjtéssel kapcsolatos teendőket közölni fogják.

A gyűjtők minden adományról elismervényt adnak, akiknek azonban elfoglaltságuk miatt nem áll módjukban az adományokat a gyűjtés alkalmával átadni, azok a Magyar Házban (Sal Ferenc-u. 9.) március hó 16-23. napokig, bezárólag reggel 8-tól este 6 óráig hármikor átadhatják, ahol az adományról elismervényt kapnak.

Nagyvárad, 1944 március 13.

Dr Soós István s. k., polgármester.

Választmányi értekezletet tartott az Erdélyi Párt pelbárthidai és nyüvedei tagozata

A szalárdi járáshoz tartozó Pelbárthida és Nyüved községekben tartott választmányi értekezletet az Erdélyi Párt. Az értekezleten részt vettek Bodnár Sándor országgyűlési képviselő, dr Szabó Lajos járási títár a központ részéről és dr Bartos Adorján járási elnök.

Pelbárthidán Elchlinger József ref. lelkész, tagozati elnök köszöntötte a megjelenteket, majd Bodnár Sándor országgyűlési képviselő tartotta meg beszámoló beszédét. Közel másfélórán át ismertette az Erdélyi Párt képviselőinek a parlamentben és a parlamenten kívül végzett munkáját. Megemlítette azt a hatalmas áldozatot, amelyet a honvédség korszerűsítése megkívánt és ezért mindenre képesek kell hogy legyünk, mert csak egy erős, jól felszerelt hadsereg tudja megvédeni az ország szabadságát és függetlenségét.

Utána dr Szabó Lajos járási títár

általános helyzetképet adott a kül- és belpolitikai helyzetről. Megemlékezett az Erdélyi Pártnak a többi politikai pártokkal szembeni állásfoglalásáról.

A gyűlés végén megejtették a tisztújítást. Elnök lett Elchlinger József lelkész, alelnök: Kiss Sándor és Szobozlay József kiegészítők, főtitkár: Parlay Zoltán adóügyi jegyző. Ezután a képviselő több panaszt hallgatott meg és ígéretet tett azok elintézésére.

Másnap Nyüved községben tartott a tagozat választmányi értekezletet. Itt Bartos Adorján ny. főszolgabíró, járási elnök köszöntötte a kiküldötteket. Bodnár Sándor képviselő és dr Szabó Lajos járási títár nagyhatású beszédei után itt is sor került a tisztáknak megújítására. Elnök lett: Bodj Mihály ref. lelkész, alelnökök: Osváth Kálmán ny. főjegyző és vitéz Lovas Zsigmond kiegészítő, főtitkár: Szabó Lajos ig. tanító.

Légoltalmi intézkedések

Nagyvárad thj város polgármestere 340-1944. eln. szám alatt kiadott hirdetményben a következő **légoltalmi intézkedések** végrehajtására hívja fel a város közönségét:

1. **Óvőhelyeken homok és víz tárolása.**

A m. kir. honvédelmi minizter ur 119.800-eln. 35.-1944. számú rendeletével elrendelte, hogy az óvőhelyeken tüzoltási célra homokot és vizet kell tárolni. Az óvőhelyeken annyiszor 5 kg. oltóhomokot kell tárolni, ahány emelet és pince van a házban. Földszint, magas földszint, félemelet külön emeletnek számít és külön számít bármely lépcsőház is. Az oltóhomokot azonos módon kell tárolni, mint a lakóházakban már megtörtént.

Minden óvőhelyen előterenkint, ennek hiányában óvőhelyenkint leg-

alább egy-egy darab 100 literes, vagy két darab 50 literes, széles szájú víztartó edényt és két-két darab vödört kell elhelyezni. Ugy a víztartóban, mint a vödörökben állandóan vizet kell tartani és azt havonta legalább egyszer cserélni kell.

A homok- és víztartó edények beszerzéséről az ingatlan tulajdonos (házesoport óvőhelyeknél az ingatlan tulajdonosok) kötelesek gondoskodni.

A homokot f. évi április hó 1-ig, a víztartó edényeket f. év június hó 1-ig kell bezerezni, — de a beszerzés függetlenül a határidőtől, mielőbb kívánatos.

A rendelet nem teljesítése kihágás. Ellenőrzés a házparancsnokok kötelessége és ezért felelősséggel tartoznak.

2. II. csoportba sorolt vagyontárgyak készütségi és riadótervei.

A II. légo. csoportba sorolt vagyontárgyak — középületek, gyárak, ipartelepek, stb. — légo. tervei nagyrészt jóváhagyást nyertek és az érdekelteket felhívtam, hogy annak alapján készütségi és riadó terveiket 15 napon belül készítsék el és jóváhagyásra a város légoltalmi parancsnokához nyújtsák be.

E kötelességüknek egyesek nem tettek eleget, másrészt különböző indokokkal határidő meghosszabbítást kértek.

Felhívom az érdekeltektől vagyontárgyak légo. vezetőit, hogy a készütségi és riadóterveiket az előirt 15 napon belül feltétlenül készítsék el, mert ellenesetben ellenük az eljárás megindítom.

Ugyancsak felhívom az érdekelteket, hogy a halasztást nem áll módomban engedélyezni és ily kérelmekkel ne is forduljanak hozzám.

A légoltalmi rendeletek végrehajtása közérdek és e tekintetben halogatásnak helye nincs.

Nagyvárad, 1944 március 10.

Dr Soós István s. k., polgármester.

Részben ítéletet hirdetett az uzorabíróság a bőrlánclók ügyében

Nagyvárad, március 14. Tegnap délután hirdetett ítéletet az uzorabíróság Weisz Farkas és társa bőrlánclói és árdragitái ügyében. A tanuvalomás alapján a kir. ügyész, Becsei Károly, Gajdó Gepár, Farkas Lipót és Herskovic Mór ellen a vádat elejtette, míg az első. és másodrendű vádlott ügyében az eljárás elkülönítést indítványozta, aminek a bíróság helyt adott. Sonnenwirth Simont 3 ezer, Popovics Lajost és Nemes Lajost ezer-ezer pengő pénzbüntetésre ítélte a bíróság.

Zenés őrsgváltás és tzerzene március 15-én

Legnagyobb nemzeti ünnepünk megünneplése országgyezte fényes külsőségek között ezokott megtörténni. Az idén az Országzászlónál a MAV állomás díszszázada ad őrsgét. Nagy örömmel és felköszütséggel vállalta az állomás ezt a kifizetéses megünnepelést. Az ünnepség fényének és pompájának emelése érdekében a MAV most alakult 43 tagu zenekara közreműködésével fogja az őrsgváltást végrehajtani.

A zenés őrsgváltás 11 órakor kezdődik, majd utána a zenekar átvonul a Bemer-térre, ahol délj 12 óráig tzerzont ad. Nagyvárad város közönsége nagy érdeklődéssel várja e szépnek ígérköző ünnepséget. A zenekart Siroky Gyula vezényli.

Nem ismer rá

lakult. vagy használt ruhájára, ha azokat divatos színre testeti, vegyilsztitítja

VÉGH cégnél

Bemer-tér 2., Szent László-tér 12., Liliom-utca 13. sz.

Dr. Mikó Imre országgyűlési képviselő nagyhatású előadást tartott Kossuth nemzeti-ségi politikájáról

Az Erdélyi Kör hétfőn este hét óra-kor nagyszámú hallgatóság jelenlétében tartotta meg szokásos értekezletét. A gyűlésen megjelent dr. Hlatky Endre főispán, dr. Soós István polgármester, dr. vitéz Nadányi János alispán és Nagyvárad összes képviselői is. Soós Lajos titkár üdvözölte a vendégeket és a kiváló előadót, dr. Mikó Imrét, aki máris beírta nevét maradóan Erdély magyarságának a történetébe. Mikó Imre nemcsak politikai tevékenységével, hanem tudományosan is szolgálja nemzetünket. Számos kiváló történeti művet írt.

A tegnapi előadása Kossuth Lajos és a nemzetiségi kérdés címmel szintén megcsilllogtatta Mikó Imre képviselő alapos felkészültségét.

Az előadó azzal kezdte előadását, hogy március 29-én lesz 50 éve Kossuth Lajos halálának és ezzel kapcsolatban az ország Kossuth Lajosról készült megemlékezni. Az ilyen nemzeti ünnepsébe azonban gyakran disszonáns hangok szöktek belekeveredni és Kossuth Lajosban sokan nem a nemzet nagy fiát, hanem önmagukat akarják felmagasztosítani és azt a látszatot kelteni, hogy Kossuth tanítását őket igazolják. Kossuth gazdag egyénisége valóban alkalmat nyújt arra, hogy róla a legkülönbözőbb formákban történjen megemlékezés. Az előadó ez alkalommal Kossuth életművének egyetlen szektorát, a nemzetiségi kérdéssről vallott nézeteit és a kérdés megoldására kidolgozott terveit ismertette. Kossuth munkássága e téren két egymástól élesen elhatárolható korra osztható. A szabadságharc előtt Kossuth a magyar reformok és a francia szabadságeszmék bajnoka, aki a rendekre tagolt és az elmaradt országból a magyar nemzeti államot akarta megteremteni. Nem gondolt arra, hogy a magyarság nemzeti öntudatosítása a nemzetiségek érdekeit is fel fogja ébreszteni, sőt azt hitte, hogy a nemzetiségek szabadságáért nemzetiségüket fogják feláldozni. Innen származik Széchenyivel történő megbeszélés is. Kossuth igazi nagysága azonban az emigrációban bontakozott ki, amikor a nemzetiségi kérdést tekintve alkotott nézeteit is revízió alá veszi.

Törökországban dolgozza ki 1851. évi alkotmánytervét, amelynek értelmében Magyarország államszervezetét népfelügyelet elve alapján akarja megújítani. A népfelügyeleti szervezete azonban, a család, a közösség és a megye s az államszervezet alulról felfelé a népi önkormányzatoknak megfelelően épül fel. A nemzetiségi kérdést az egyházak személyi autonómiájának mintájára a nemzetiségi egyének szabad társulása útján kívánja megoldani.

Kossuth alkotmányterve a külföldön nagy népszerűségre lett szert, azok a politikai körülmények azonban, amelyek között megvalósítható lett volna, sohasem következtek be. Nyugateurópai és amerikai diadalutja a magyarságnak sok megbecsülést és nagy népszerűséget hozott; de a reális segítségnyújtás elmaradt. Az olasz szabadságharc megindulásakor Kossuth III. Napoleonnal egy, Ausztria ellen indított nagy felszabadítási háborúban is megállapodott, de ezek a tervek a

villafrancai békekötés után meghiusultak.

Kossuth ezután megegyezően megpróbálja a dunavölgyi nemzetiségi kérdést szélesebb alapokra helyezve megoldáshoz segíteni. 1862-ben készített dunai szövetségterve azonban indiszkréció folytán nyilvánosságra jut és Magyarországon erős ellenzettel találkozott. E konföderáció tagállamai Magyarország, Erdély, Románia, Horvátország s a tagállamok külpolitikája, kereskedelmi rendszere, diplomáciája közös volna, a végrehajtó hatalmat pedig egy közös szövetségi tanács gyakorolná. A tervezetnek főként az erdélyi kérdésre vonatkozó része váltott ki idehaza kedvezőtlen visszhangot, bár Kossuth védekező iratában kifejtette, hogy Erdély olyan föld, amely jogilag, történelmileg, fizikailag, földrajzilag, politikailag, gazdaságilag a Magyar Korona integráns része, amely nélkül Magyarország nem Magyarország. Előre látta, hogy a Törökország alól felszabaduló népek orosz befolyás alá fognak kerülni s ezért a dunai konföderációnak szánta azt a szabad népek társulásán alapuló egyensúlyozó szerepet, amelyet a reakciós Ausztria tartósan nem tud betölteni.

Eddigi vezetését választotta meg újból a Jogászegylet nagyváradi csoportja

A közgyűlés után dr. Harmathy Attila törvényszéki bírót tartott előadást

A Magyar Jogászegylet nagyváradi csoportja szombaton tartotta rendes évi közgyűlését a kir. ítélőtábla dísztermében. A közgyűlés tárgysorozatának lezajlása után dr. Harmathy Attila kir. törvényszéki bírót tartotta meg előadást: „A gyámhatósági jóváhagyás kérdése a jelzálogtörvénnyel kapcsolatban” címmel. Mind a közgyűlés, mind dr. Harmathy Attila jogászilag érdekesnek ígérkező előadását a jogászközönség érdeklődéssel várta.

Az elnöki emelvényen az elnöklő dr. vitéz Moldován István elnökön és az előadón kívül dr. Soós István polgármester és dr. Medvigy Gábor szakosztályi elnök foglaltak helyet, a közönség sorában dr. Hlatky Endre főispán, dr. Thury Kálmán, dr. Gyöngyössi István, dr. vitéz Somogy János kir. főügyész, dr. Nagy Dezső pénzügyigazgató, dr. Póstyáni Márton kir. törvényszéki és dr. Borbély Miklós kir. ügyészi elnököket láttuk a nagyváradi jogásztársadalom sok más reprezentánsa között.

A közgyűlés tárgysorozatában tisztújítás is szerepelt. Dr. Hlatky Endre indítványára közfelkiáltással újból megválasztották az eddigi tisztikart. Ezerint az elnöki tisztségre újból dr. vitéz Moldován István kir. ítélőtáblai elnököt, társelnökké dr. Soós István polgármestert és dr. Krüger Jenő ügyvédi kamarai elnököt szakosztályi elnökké, dr. Schriffert Bélát, dr. Gyöngyössi Istvánt, dr. Medvigy Gábort, dr. Nagy Dezsőt és dr. Baresny Károlyt, titkárrá dr. Balás László kir. ítélőtáblai elnöki titkárt, pénzügyi titkárt ellenőrré dr. Szeghalmi Sándor kir. ítélőtáblai bírót, jegyzővé pedig dr. Páris Vilmos városi

titkárúgyészt választották meg.

A közgyűlés letárgyalása után dr. Medvigy Gábor, mint a magánjogi szakosztály elnöke vezette be dr. Harmathy Attila törvényszéki bírót előadását és örömmel adott kifejezést, hogy dr. Balás László úttörő előadása után a fiatalabb bírói generációnak most már második tagja jelenik meg a nyilvánosság előtt értékes jogászai tanulmányával. Úgy látszik, — adta át a szót dr. Harmathy Attilának — a fiataloknak van mondanivalójuk.

Dr. Harmathy Attila bevezetőjében rámutatott arra, hogy az 1877:XX. tc. vagyis a gyámi törvény megalkotásakor a törvényhozó természetesen nem gondolkodott azokra az újításokra, amelyeket a jelzálogtörvény, vagyis az 1927. évi XXXV. tc. létesített. Az utóbbi törvény viszont csupán a jelzálogra vonatkozó általános szabályokat tartalmazza és nem szabályoz olyan különleges eseteket, amelyekben kiskorú vagy gondnokolt valamelyik érdekelt. Ezek szerint a jelzálogtörvény egyes ujtásaival kapcsolatban kifejezett rendelkezés hiányában gyakran felmerül az a kérdés, hogy a kiskorú vagy gondnokolt nevében tett jognyilatkozat joghatályosságához szükséges-e gyámhatósági jóváhagyás kieszközlése.

Ezután az előadó a jelzálogtörvényben végighaladva boncolgatta a gyámhatósági jóváhagyás szükségességének kérdését. A gyakorlati jogászok tudják, hogy a jelzálogtörvény egyike a legszebb, de egyúttal legnehezebb törvényeinknek. Szerkesztője nagyváradi ember: Nizsaloovszky Endre. Dr. Harmathy Attila előadásában feldolgozta tárgyának egész elméleti anyagát, de ugyanilyen mélyen és alaposan a gyakorlatát is. Korábban mint ügyvéd, mint árva-észéki ügyész, most pedig mint bíró alaposan és gyakorlatilag ismeri a jelzálogtörvénynek és gyámi törvénynek rendelkezéseit. Különösen azok, akik jogászai gyakorlatukban összetalálkoztak ezekkel a kérdésekkel, nagy érdeklődéssel hallgatták a fejtegetéseket, amelyek a jelzálogtörvénynek számos, sokak előtt kevésbé ismert rendelkezéseire is felhívták a figyelmet.

Az alapos és elmélyülő jogászai és rendszere tanulmányt eláruló értékes dolgozatot a közönség meleg tapsal jutalmazta, utána pedig dr. Medvigy Gábor köszönte meg a jelzálogtörvény fejlődéstörténetét felölelő zárószavaival.

Emerikánás hírek

Az Emerikána bíbri korporációja a rendi alkotmány előírása szerint az idén először tartja meg Nagyváradon jelkigyakorlatát március 16-án, 17-én és 18-án este 6 órai kezdettel a Szent Orszolyarendi templomban. A jelkigyakorlat vezetője dr. P. Rös Bertalan Kapucinus atya, hittanár lesz, az Emerikána Mátra korporációjának volt felkészése.

A jelkigyakorlat 19-én reggel 8 órai kezdettel, amikor is említett helyen 8 órakor megtartandó szentmisén a jelkigyakorlatozók közösen végzik elhűsvégi szentáldozásukat.

A jelkigyakorlaton a korporáció tagjain kívül vendégeket is szívesen lát a priorátus.

Összeállította az Emerikána fiatalosága a második félévi munkarendet. E munkarend szerint a Katolikus Kör Szilágyi Dezső-utca 5. helyiségében a jelzett napokon délután 6 órakor a köztudósítás végleges kormánypolitikává vált.

vetkező előadások hangzanak el: Március 24-én: Dr. Dévald László: Művészeti történet. — Dr. Németh Imre: A család.

Március 31-én: Dr. Matolay Olivér: Fajelméletek. — Horváth Anna: Szent Margit jelmeze és korának társadalma a mai idők tükrében.

Április 14-én: Dr. Balás László: Az igazság keresése. — Kiszely Maria: Az otthon.

Április 21-én: Dr. Csermák László: A dako-román elmélet. — Hubay Erzsébet: Erdély gazdasági élete.

Április 28-án: Dr. Heley-Herman Ottó: A Rerum Novarum és a Quadragesimo Anno. — Horváth Ilona: A modern ember észszerű táplálkozása.

Május 5-én: Ifj. dr. Rozsály István: Contardo Ferrini élete és munkásságának magyar vonatkozásai. — Dr. Kaczián Lóránt: Magyaréppolitikánk.

Az előadáson vendégeket is szívesen lát az Emerikána vezetősége.

Blóz Zoltán ékszerész, órák

Szent János utca 3. szám

beváltja, becserezi **Ekszerét** készíti, javítja

Márkás svájci órák

Órák, virágbrós karkötő készítése és elállítása műhelyemben

Nagyszabású útépitési tervezetet fogadott el a városi közigazgatási bizottság

(Nagyvárad.) A városi törvényhatóság hétfőn délután dr. Soós István elnöklésével közigazgatási bizottsági ülést tartott. Az ülést tárgysorozatának legjelentősebb pontja az utcák burkolatának, járdáinak karbantartására és az új kocsit, illetve járdaépítésekre vonatkozó tervezet megvitatása volt.

A polgármester bevezetőjében rámutatott arra, hogy a nemrég életbe lépett utburkolási szabályrendelet lehetőséget nyújt az utcák rendbehozási költségeinek a háztulajdonosokra való áthárítására. Ezt a szabályrendeletet azonban a mai körülmények között, midőn a háztulajdonosok a kötött lakberek mellett még adóikat is alig tudják a takarékból kifizetni, nem lehet végrehajtani. Hiszen például az Árpád vezér-út burkolása 1 millió pengőbe kerülne, amit az ottani kis házak tulajdonosaira kivetni teljes lehetetlenség. Ezért a költségvetési fedezet korlátozott volta miatt az utburkolási tervezetet a megalkuvás szellemében kellett elkészíteni.

Ezután Tóth Sándor műszaki tanácsos ismertette a tervezetet, amely több fejezetből áll.

50 ezer pengős költségvetési előiránnyal a most kezdődő munkavégzésben 2500 négyzetméternyi aszfaltzott kocsit javítása fog megtörténni. Az erre szükséges anyag már tárolva van. Továbbá 150.000 pengős költségvetési hitellel 17.000 négyzetméternyi kövezett kocsit javítanak, amely felület jelentős mértékben kiszélesedik, ha a város megkapja a kormánytól azt a 300 ezer pengős útépitési támogatást, amelyre a polgármester már ígéretet kapott.

A program további részében a következő burkolatlan utcák kocsijának rendbehozását vette tervbe a város: Méliusz Juhász Péter, Szálka, Szent Margit-utcák, Apponyi Albert fasor, a Szegény temetőhöz vezető út, Bezerédy, Gaál Mózes, Szöllős, Hodossy Miklós, Vasut, Bem és Gódu-utcák.

Új kocsit készül a Pázmány Péter-utcában, a Pataky Tibor-utcán, a Szent József-utcán a menhelyig. 300 ezer pengős költségvetési hitel keretében, továbbá a háztulajdonosok kérésére a Bethlen Gábor, a Thaly Kálmán, a Tamásy tábornok, a Juhász Gyula, a Koppány, a Béke, a Sztáray Mihály-utcák új kocsijai készülnek el.

Mi készül az államsegélyből?

A várt 300 ezer pengős államsegélyből építik meg az Óssi-telep felé a Thököly-utat, ami egymagában 180 ezer pengőbe fog kerülni. Ugyancsak ebből készül el az Erzsébetligeti sportpályához vezető út, valamint a pálya előtti kocsállomásozó hely, amit betonból építenek. 37 ezer pengős költséggel.

Gyalogjárók

Az aszfalt gyalogjárók karbantartására 40 ezer pengőt, a beton gyalogjárók karbantartására 6000 pengőt irányoztak elő.

Burkolatlan gyalogjáróknak a lehetőség szerinti rendbehozását 10 ezer pengős költséggel a következő

utcákban vették tervbe: Jurisits Miklós-ú., Árpád vezér-út, Szent József-ú., Franklin Benjámin-ú., Kölcsey Ferenc-ú., Csokonai-ú., Tompa Mihály-ú., gr. Apponyi Albert fasor, Vitéz-utca, Bem-utca.

Új aszfaltos, vagy betonkölapos

A háztulajdonosok által vállalt hozzájárulás

Az útépitési költségeknek a háztulajdonosokra való áthárítása kérdésében a polgármester leszögezte, hogy általánosságban nincs szó az útépitési költségek előzetes lefizetéséről. A polgármester a vállalt ösz-

gyalogjárót építenek 56 ezer pengős költséggel részben a háztulajdonosokra való áthárítással a Rulikóvsky-uton, a gr. Bethlen György-uton, a Hunyady János-uton, a Prohászka Ottokár-téren, a Damjanich-utcán.

szegek kifizetésére tízéves haladékok is adhat.

A hidak karbantartására 50 ezer pengőt irányoztak elő.

A városrendezési bizottság mind ezekre vonatkozólag magáévá tette az előterjesztéseket.

Padláslakások kérdése

A bizottság ezután hozzájárult azoknak az ingatlanoknak a kisajátításához, amelyekben a 4-es számú műút mentén családi házakat óhajt építeni a város, hogy a lakásinséget ezzel is enyhítse.

Ismeretes, hogy a vonatkozó kormányrendelet értelmében 1944 július 1-ig kell kérvényeket benyújtani azoknak a háztulajdonosoknak, akik házaik padlásterét lakásokká szándékoznak átépíteni. Eddig csak egy kérvény érkezett be egy Komendáns-réti háztulajdonostól, aki két szoba-konyhás lakást akar létesíteni háza padlásterében. Ezzel kapcsolatban több felszólalás alapján

megállapította a bizottság, hogy ez az akció, amely szintén a lakásinség enyhítésére lett volna hivatva, más városokban is gyengén halad, ami az útépitési költségek rendkívül emelkedett voltának tudható be. Szó volt a városháza egyik padlásrészének az átépítéséről is, ezt a tervet azonban eleve elvetette a mérnöki hivatal, ehelyett az épület hátsó részeire terveztek emelet-építést, de ez is 400 ezer pengőbe került volna úgy, hogy erre vonatkozóan nem is került javaslat a bizottság elé, csupán, mint érdekességet említette meg Hergár Viktor műszaki tanácsos.

Kisajátítják a MAV tulajdonát képező utcaszakaszokat

Érdekes a Vasut-utca kisajátításának ügye is. Ez az utca, amely a Mátyás király-utat a velencei pályaudvarral köti össze, nem a városé, hanem a MÁV-é, ennél fogva a rendezéséről se lehet szó, amíg a tulajdonjog kérdése nem tisztázódott. A bizottság felhatalmazta a polgármes-

tert a kisajátítási eljárás megindítására. Ugyanakkor több útszakaszt soroltak fel a bizottság tagjai, amelyek szintén a MAV tulajdonát képezik. Ezekről a mérnöki hivatal pontos kimutatásokat készít, amelyek alapján hasonlóképpen meg fog indulni a kisajátítási eljárás.

Mi lesz a befejezetlen épületekkel

A befejezetlen épületek kérdésével is foglalkozott a bizottság. A városban 28 félig kész épület van, amelyek tulajdonosai külföldre távoztak. Ezenkívül 79 olyan épület van befejezetlenül, amelyek tulajdonosai pénz-, vagy anyaghiány miatt kénytelenek voltak félbehagyni az építést. Törvényes lehetőség van arra, hogy a város ezeket az épületeket a tulajdonosok akarától függetlenül befejeztesse és aztán hasznosítsa.

Felépítik a Horthy István telepi iskolát?

Végül a Horthy István-telepi iskola építésének ügyét tárgyalta meg a bizottság. Ez az iskola 630 ezer pengős költségvetéssel épül, ami több, mint tízszerese annak az építési költségnak, amellyel ugyanezt az iskolát normális időkhöz képest lehetett volna hozni. Ez az elképesztő áremelkedés, mint Szabó János bizottsági tag is megállapította, egyáltalában nem áll arányban sem a kötött munkabérekkel sem pedig az ugyancsak rögzített anyagárakkal. Azonban sajnos, több okból kifolyólag nem lehet segíteni ezen a helyzeten. A polgármester fel is tette a

kérdést a bizottságnak, hogy ilyen körülmények között építsen-e egyáltalában a város, vagy jobb időkre baltassa terveit megvalósítását, mert a polgárság pénzét ilyen irreális kiadásokra fordítani, szerinte, nem szabad. A bizottság egyhangúlag leszögezte, hogy a már megkezdett épületeket be kell fejezni, de a további építkezésektől a háború alatt el kell tekinteni. Kivételt képeznek ez alól a legújabbban tervezett kislakások, amelyek felépítése beilleszkedik a kormány által is szorgalmazott lakásépítési programba.

A bizottsági ülés ezzel véget ért.

Matiné a Szigligeti színházban Árpád-házi Szent Margit tiszteletére

Martzy Johanna, a neves fiatal hegedűművész március 26-án, vasárnap délelőtt fél 12 órakor újból szerepel Nagyvárad közönsége előtt a Szigligeti Színház matinéjén, melyet a városi katolikus asszony- és leányegyesületek közösen rendeznek Árpád-házi Szent Margit tiszteletére. Jegyek elővételben az Őrszem könyvkereskedésben, vagy a R. K. Nőszövetség Pray György-utca 5. szám alatti irodájában kaphatók. (Tel.: 26-56.)

Harmóniumot kérnek a hegyvidéki lakosok

Nemsokára egy éve lesz, hogy a Hegyi Kulturházzal kapcsolatos Napközi Otthon kitermében vasárnaponként felváltva, római katolikus és református istentiszteleteket tartanak. A hegyvidék lakossága mind szívesebben látogatja ezeket az istentiszteleteket, ahol buzgó lelkipásztorok, egyszerű hajlékban, egyszerű népeknek nyújtanak lelki vigaszt. Egy fogyatékossága azonban mégis van ezeknek az istentiszteleteknek, az t. i., hogy nincsen harmonikum, amellyel az énekeket vezetni lehetne, s amelynek hangja mégis ajtatosabbá tenné a hitben való elmerülést az óráját.

A hangszernek jelenlegi magas ára mellett, egyelőre nem gondolhatunk új harmonikum beszerzésére. Ugy gondoltuk azonban, hogy hátha akad valamely családban, még a régebbi időkben használt, de jó karban levő harmonium, amit a nemes ól érdekében áldozatos lélekkel felajánlana, esetleg méltányos bér ellenében is. Az ily harmoniumtulajdonoshoz szeretnénk tehát fordulni fenti kérelmünkkel. Ajánlatok a Hegyi Kulturház címére volna, küldendő, Vörösmarty-ú. 44. szám alá.

Ipartestületi hírek

Az Ipartestület Faipari szakosztálya felhívja tagjai figyelmét, hogy szegyeiket folyó hó 13, 14 és 16-án jelentkezzenek a szakosztálynál hivatalos órák alatt. Aki ez idő alatt nem jelentkezik, szeg-jegye érvényét veszti. Elnökség.

A Vas- és Fémipari szakosztály lakatos csoportja értesíti tagjait, hogy fekete és horganyozott vaslemez, valamint vas-, szeg- és drótkintalásainkat f. hó március 16-tól kezdve a szakosztály irodáján átvehetik. Bádógos szakosztály tagjai karbid és vas, szeg, drót kintalásukat haladéktalanul vegyék át. Elnökség.

A világhírű magyar mesterek

képkiallítása

a nagy érdeklődésre való tekintettel

szerdán délután 6 óráig

melett hosszabbítva.

Belepidj nincs.

Nyitva egész nap este 7 óráig

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekkszámlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

LAPUNK legközelebbi száma a március 15-i nemzeti ünnep után csütörtökön, a rendes időben jelenik meg.

A SZABADEGYETEM esütörtök délutánra hirdetett előadása a március 15-iki ünnepek miatt elmarad. A következő előadást március 23-án *Történelmi áttértekelések* címen dr. Hermann Egged szegedi egyetemi tanár tartja a város háza nagytanácstermében.

Férfiak engesztelő lelkigyakorlata. (Városunk összes férfialnak részvételével!) A lelkigyakorlat kezdődik a váradolási plébánia templomban március 26-án és folytatódik március 27, 28, 29, 30, 31 és április 1. napján. Az elmélkedések minden este 7 órakor lesznek. A lelkigyakorlat vezetője dr. P. Rósch Bertalan kapucinus atya.

A BAROSS SZÖVETSÉG KÖZLEMÉNYE. A Baross Szövetség felhívja összes tagjait, tekintettel a március 15-iki ünnepségre, f. hó 15-én reggel 8 órakor az ünnepségünk helyiségében pontosan megjelenni sziveskedjenek, hogy idejében megérkezzenek a részünkre kijelölt helyre, a Szent László-téren tartandó ünnepségre. Kérjük, hogy a hölgyek, akiknek van, magyar ruhában, és a férfiak pedig fekete ruhában jelenjenek meg. — A Baross Szövetségbe tömörült fűszer-, csemege- és élelmiszerkereskedők f. hó 15-én a nemzeti ünnepre való tekintettel, üzletüket egész nap zárva tartják. Elnökség.

A Filharmoniai Társaság zenekara

BEETHOWEN

estet
 rendez március 21-én a Református Kulturpalotában
 Közreműködik: Hajós Magda zongoraművész.

Adomány. Iszaly Sándorné 6 pengős adományt juttatott el szerkesztőségünkhöz a Vöröskereszt javára. Köszönettel nyugtázzuk.

BAJTÁRSI PARANCS. Folyó évi március hó 15-én a bajtársak a tűzbaros székházból a következő sorrendben indulnak templomba: A római katolikusok gyülekeznek 7 óra 15 perckor, indulás az ezékesegyházba 7 óra 30 perckor. A reformátusok gyülekeznek 9 óra 30 perckor, indulás az olasz református templomba 9 óra 45 perckor. A római katolikus bajtársakat Bodó Albert törzsszázadparancsnok, a reformátusokat Bordé Ferenc vezeti. A vezetőség.

75-400 grammos jégeső hullt Tarsusban. Ankarából jelentik: (MTI) Tarsusból jelentik, hogy hétfőn délután a városban és annak környékén jaffai-narancs nagyságu jégdarabok hullottak. A jégeső hét percig tartott. 83 ember könnyebben megsérült. A jégdarabok súlya 75-400 gramm között változott. A veteményekben nagy károk keletkeztek.

KORONA Filmszínház
 Budapesttel egvidőben!

A látszat csal

Sim or Erzsi legújabb filmje! Szerepel még: Halmásy M., Kiss Manyi, Vaszary P., Fáy B.

A legújabb magyar film!

Makacs Kata

Főszerepben: Buttykai Emmi, Hajmási Miklós

Műsoron kívül: **Babák története**

Bemutató szerdán az APOLLO-ban

Köpeczi Boócz Lajos jevele az öt ert vadakról

A lapok napok óta cikkeznek Köpeczi Boócz Lajos színművész kapcsoltában. Az ügyről most módunkban van Köpeczi Boócz Lajos hozzánk intézett levelét ismertetni.

„Minden a lapokban az ügyemről megjelent közlés rosszindulatú információ és saundékos ferdtetés. Soba a Vig színház „tanúsított nyugtájára” sehol semmiféle ősezeget fel nem vettem. A Vigszínház pecsétjével vagy levélpapírosával anyagi előnyeszerzés céljából sehol, soba visza nem éltem. Semmiféle deliktumot el nem követtem. (Ez abból is kitűnik, hogy amennyiben a legesélyesebb bűncelekmény forogna fenn, úgy nem a vadkerti ideggyógyintézetben lennék, hanem legjobb esetben a rabkórházban.) Addig is, amíg erről az egész komplexumról bővebben lesz alkalman a nyilvánosság előtt beszélni, arra kérem barátaimat és jóakaróimat, higgyék el el nekem, hogy szellemi képességeimnek sohasem voltam tökéletesben birtokában, mint a megpróbáltatások jelen szörnnyű napjaiban. Megnyugtatók mindenkit, akit érdekel, hogy nem vagyok „elmebajos”. csupán megroppant idegzetem helyreállítása miatt tartózkodom itt, remélhetőleg nem hosszú ideig. Erre nézve különben talán elegendő bizonyítotték jelen nyilatkozatom. Köpeczi Boócz Lajos dramaturg főrendező.”

Növendékhangverseny rendez a Városi Zeneiskola
 Nagyvárad város zeneiskolája 1944. március 16-án este 6 órakor a Református Kulturpalota nagytermében nyilvános növendékhangverseny rendez a következő műsorról: 1. Beethoven: C dur Szonatina, zongorán: Hegedüs Ilona (1). 2. Beethoven: Egy svájci dal változatai, zongorán: Horváth Magda (2). 3. Beethoven F dur Rondo, zongorán: Kaupér Kamilla (1). 4. Beethoven: Kontraltó, zongorán: Vas Zsuzsanna (3). 5. Beethoven: E dur Szonata, zongorán: Schwartz Boldizsár László (4). 6. Beethoven: C moll versenymű, zongorán: Leitner Marianna (5). 7. Szerényi: Induló, hegedűn: Wahl János (6). 8. Mozart: Cherubini áriája a „Figaro házassága” c. operából, Schuman: A napsugárhoz, énekl: Balogh Margit (7). 9. Hubay: Magyar ábrándok I. és 6. sz., hegedűn: Hamza György (6). 10. Scarlatti: Puha új hó, Pergolése: Nina, énekl: Lokodi Marcella (7). 11. Hubay: Éji zene, hegedűn: Tóth Irén (6). 12. Mozart: Tercett a „Varázsfuvola” c. operából, énekl: Tóth Irén (7). Küveskúti Alexandra (7), Zakariás Mar-

git (7), 13. Beriot: 9. Versenymű, hegedűn: Nagy Imre (6). 14. Lack: La caballetta, zongorán: Schmidt Magda (3). 15. Debussy: Arabeszk, zongorán: Vas Ágnes (3). 16. Chopin: Polonaise, zongorán: Moga Stella (5). 17. Brevai: Adagio, gordonkán: Marosán László (3). 18. Moszkovszky: Spanyol tánc, 2 zongorán 8 kézre: Faber László (5), Kalas Péter (5), Dalló Gyula (5). Nagy Ferenc (5). (1) tanára: Antal Ilona, (2) Nagy Viola, (3) Raáb Erzsébet, (4) dr. Szalay Elemér, (5) F. Szalay Stefánia, (6) dr. Molnárné Enckes Erzsébet, (7) dr. Ujfaluessyné m. Mándy Margit, (8) Kürti István, Belépődíj nincsen. Műsor ára 50 fillér.

Pót-losztályozás lesz március 17-én reggel 9 órakor

Nagyvárad thj. város polgármestere 1939. évi VIII. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

A m. kir. margittaj 73. honvéd kiegészítő kirendeltség lónyilvántartó tisztjének 451—Lny. 1944. számú aarata értelmében felhivom Nagyvárad thj. város területén lakó összes ló-, öszvért és jármű (hintó, kocsi, szekér, táblás-kocsi, bérkocsi stb.) tulajdonosok közül azokat, akik Nagyváradon 1943. december havában megatrtott téj losztályozáson bármilyen okból elmaradtak, hogy 1944. évi március hó 17-én reggel 9 órakor a marhavasártéren megtartandó pót-losztályozáson okvetlenül jelenjenek meg. Nagyvárad, 1944. március 14. Polgármester megbízásából: Kolontáry, s. k., th. tanácsnok, kat. ügyosztály vezetője.

RÁDIO

CSÜTÖRTÖK, MÁRCIUS 16.

8.35 Hanglemezek.
 10.15 Szórakoztató zene.
 11.40 Séta a soproni hegyek között.
 12.05 Országos Postászenekar.
 13.30 Honvédeink üzennek.
 14.00 Szórakoztató muzsika.
 15.00 Folyamérök fúvószenekara.
 15.30 Bésziray Gyula dr előadása.
 15.50 Verss Károly cigányzenekara.
 17.25 Solymossy Lajos, táncszámokat zongorázzik.
 17.49 Zengő századok.
 18.20 Magyar zeneszerzők felőrtája.
 19.00 A kolozsvári Nemzeti Színház operagyűttesének hangversenye.
 20.00 Légtalmai közlemények.
 21.10 Wünschér Frigyes dr. az Aktio Katolika karitatív és szociális szakosztálya elnöke február 25-i előadásának megfémeltése hanglemezzel.
 21.20 Magyar noták.
 22.40 Géczy Barnagás zenekara.
 23.00 Suta Operettországban.

Értekezletet tart a MEP nagyvárad szervezete. Nagyvárad. Saját tud. A Magyar Elet Pártjának Nagyvárad városi szervezete folyó h5 15-én, szerdán este 7 órai kezdettel a párt. Kazinczy-utca 6 szám alatti helyiségében értekezletet tart. Az értekezlet március 15-ére való tekintettel ünnepi jellegű lesz és azon a szabadságharcról és a szabadságharc legendás alakja, Kossuth Lajos halálának fél évszázados évfordulójáról Olasz Vilmos dr iparkamarai főtitkár emlékezik meg. A párt vezetősége kéri a tagokat, hogy az öszejevő-telen a szabadságharc és a szabadsághősök dicső emlékéhez illő módon minél nagyobb számban és pontosan sziveskedjenek megjelenni.

A MAROSVÁSÁRHELYI TANÍTÓ-KÉPZŐ ÉNEKKARA NAGYVÁRADON. Élénk érdeklődés előzi meg a marosvásárhelyi tanítóképző intézet 60 tagu énekkarának nagyvárad szereplését. A kitűnő művészcsoport — mint már megírtuk — előzően a főváros meghívásának tesz eleget, majd Nagyvárad közönségét gyönyörködteti művészetével. Az intézet 300 növendéke közül válogatott 60 tagu csoport március hó 18-án, szombaton este 7 órai kezdettel a Református Kulturpalotában lép fel s bizonyos, hogy a ezékely népvieletben felvonuló énekkar és az ősi táncokat bemutató többi szereplő művészi produkcióját ugyanolyan siker kíséri majd itt is, mint amilyenel a ezékely főváros fogadja minden egyes fellépésüket.

Mischi tábornok az új fasiszta vezér. karj főnök. Milánóból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A közúrsasági hadsereg vezérkarj főnökét Camberra tábornokot — betegsége való tekintettel — felmentették és helyébe Mischi tábornokot nevezték ki.

Népművelési méhészeti tanfolyam indul március 20-án, hétfőn a Ritoók Zsigmond-utcai állami népiskolában. Az előadások vasárnap kivételével naponta este 6-8 óráig tartanak. Előadó: Szabó Károly áll. népiskolai igazgató, a Biharvármegyei Méhészeti Egyesület elnöke. Értesítjük az érdeklődőket, hogy a tanfolyamra a Népművelési Titkári Hivatalban (Szilágyi Dezső-utca 12.), vagy a helyszínen az oktatások előtt lehet beiratkozni. Akik erre a tanfolyamra már beiratkoztak, azok minden külön értesítés bevárása nélkül jelenjenek meg a tanfolyamon.

A Filharmoniai Társaság zenekara

BEETHOWEN

estet
 rendez március 21-én a Református Kulturpalotában
 Közreműködik: Hajós Magda zongoraművész.

Hatalmas tűzvész pusztított Chilében. Liaszabonból jelentik: (MTI) A brit hieszolgálat jelenti Santiago di Chileből: Chile déli részén a tűzvész elpusztított ötven tanyát és sok állatot. Sokszor hold erdő légett, három ember meghalt, öt súlyosan megsérült. A füst az argentin határtól is látható volt.

SPORT

Máris megindult a jegyigénylés a NAC-Ujpest vasárnapi rangadóra

A város felállítja a pótállatot. — A NAC vezetősége pedig a futópályán helyez el 500 nézőt

(Nagyvárad.) Alig zajlott le a debreceni csata, máris új harc előtt állnak a nagyváradi zöld-fehérek, még pedig olyan harc előtt, amelyik sorsdöntő befolyással lehet a bajnokságra. Az Ujpest látogat le Szent László városába, hogy összemérje erejét a bajnokjelölttel, hogy 90 perces párhuzos összecsapásban döntse el az értékes két bajnoki pont sorsát.

Teljesen tisztában van ezzel a labdarugó sport iránt érdeklődők táborosa is. És hogy milyen hordereje van a vasárnapi találkozónak, legjellemzőbb rá, hogy már hétfőn reggel megérkeztek az első jegyigénylő levelek a NAC-otthonba. De ez alkalommal nemcsak helybeliek jelentették be előre részvételüket, hanem más városokból is igen sokan

jelentkeztek már megfelelő helyért. Kérdést intéztünk Krüger Károly sportigazgatóhoz, hogy miként oldja meg a hatalmas tömeg elhelyezését?

— Bizony, nagy főfájást okoz nekem ez a mérkőzés. Ismét be fog bizonyosodni, hogy kicsi a nézőterünk. Hiába állítja fel a város a pótállatot és hiába helyezünk el 500 nézőt a futópályán, csak nem tudjuk elhelyezni a jelentkezők jórészét. Nagy anyagi kára van ebből az egyesületnek. Remélem azonban, hogy nem sokáig tart ez a visszás helyzet. Az első vidéki bajnoki csapat végül is megérdemel már egy rendes pályát.

Az első jegyigénylő levelek már befutottak: igen sokan irtak vidékről is. Sajnos, sok érdeklődőnek nem tudjuk majd kívánságát teljesíteni.

SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleménye:

„Fekete Péter” kedden este filléres helyárrakkal

Tisztelettel kedden, filléres helyárrakkal. Színre kerül kimagasló sikerű operett-újonság, a *Fekete Péter*. Jegyek a színházi pénztárnál válthatók.

Lelkes szorgalommal készül a színház prózai együttese. Kerecseny Kiss Károly: *Első* című vígjátékának bemutatójára, mely a budapesti Új Magyar Színházban eddig több, mint 150 előadást ért el, telt nézőterek tomboló sikere mellett.

Szerdán délután 3 órákor az *Egy holdog pesti nyár*. „olcsó helyárrakkal”.

Az ünnepi *diszeloadás*, 1848 március 15-ike emlékére szerdán este fél 7 órákor kezdődik. Bérletiszünet. A diszeloadásnak műsora: 1. Himnusz. 2. Talpra magyar. Szavaltja: Horváth Jenő. 3. Gül baba. Martos — Huszka daljátéka 3 felvonásban. Rendező: Szabó Ernő. Főszereplők: Lányi Emmi, Gulácsy Albert, Szabó Ernő, Antal Erzsébet, Tanai K. Emil, Ross József és Barsy Béla. A diszleteket Kovall István festette. A *Gül baba szerdán* este bérletiszünetben, csütörtökön este bemutató bérletben, péntek este A-bérletben, szombaton este, vasárnap délután és este bérletiszünetben kerül színre.

Feleség, Bókay János nagyszerű vígjáték-újonsága szombaton délután filléres helyárrakkal van műsoron.

MŰSOR:

Kedden este fél 7 órákor: *Fekete Péter*.

Szerdán délután 3 órákor: *Egy holdog pesti nyár*.

Szerdán este fél 7 órákor: *Gül baba*. (Diszeloadás.)

Csütörtökön este fél 7 órákor: *Gül baba*, bemutató bérlet.

Pénteken este fél 7 órákor: *Gül baba*, A-bérlet.

Szombaton délután egyenyed 4

órákor: *Feleség*.

Szombaton este fél 7 órákor: *Gül baba*.

Vasárnap délután egyenyed 4 órákor: *Gül baba*.

Vasárnap este fél 7 órákor: *Gül baba*.

A város egyheti népmozgalmja

Születések: Pribék János örmester fia János, Fazekas Károly napszámos leánya Mária, Kuzselka Ferenc géplakatos segéd fia Ödön, Millye Ödön szabósegéd fia Gyula, Tanasz Miklós fuvaros leánya Piroška, Labancz Tivadar napszámos leánya Mária, Sáfian József szobafestő segéd leánya Ibolya, Bodnár Béla magántisztviselő leánya Ildikó, Sticz Alajos fuvaros leánya Mária, Nyilas Sándor kovácssegéd leánya Éva, Setel Aurél g. k. lelkész leánya Szabina, Vári István bérkocsitulajdonos fia István, Kinter Mihály postaaltiszt fia Sándor, K. Nagy István kőműves segéd fia László, Szentmiklósi István kocsifényező segéd fia Gyula, Gere Ferenc MÁV segéd hivatalnok fia István, Szeles András továbbszolgált irodai szakaszvezető fia István, Sente László hentes és mészáros fia László, Aludin István m. kir. zászlós fia István, Tóth Győző m. kir. rendőr fia Győző, Opra Sebestyén szabósegéd fia Imre, Vargha János gyári munkás fia János, Schwartz Sándor asztalos segéd fia Tamás, Szucsigán György napszámos fia József, Garamvári Tibor m. kir. honvédfőhadnagy fia Tibor, Boda János MÁV fékező leánya Margit, Máté József magántisztviselő fia Attila, Nyilas Lajos kőműves segéd fia Lajos, Hangyál János cipész segéd leánya Katalin.

Stokmár Béla Mateosz fuvarozó leánya Mária, Hajdu Károly cipész-mester fia László, Berkovits Miklós fényképnyújtó leánya Márta, Mayer Gyula lakatos leánya Mária, Hodos László napszámos leánya Ibolya, Bartha Imre szakaszvezető leánya Mária, Horváth János MÁV pályamester fia Gábor, Rozsos László gyógyszerész fia László.

Házasságok: Varga Béla kf. napszámos és Labonecz Eszter, Wallerstein Pál házitanító és Friedmann Zsuzsanna, Tóth János postasegéd-ellenőr és Szatmáry Kornélia, Tarczali József fűszerkereskedő és Izsó Erzsébet, Sebestyén László épület és műlakatos segéd és Bányai Juliánna, Csefán Lajos fuvaros és Urszán Erzsébet, Mrancsik Mihály gépkocsivezető és Totok Rozália, Székelyhidy József m. kir. hv. főhadnagy és Gábler Inez, Grosz József szobafestő segéd és Krausz Erzsébet, Tóth Pál gyárimunkás és Belényesi Flóra, Bereczki János Községi díjnok és Bagacsi Katalin, Egri Sándor gép-kocsiszerelő és Szilvási Ilona, Magd

Lévi készruhakereskedő és Östreicher Helén, Pollák Abraham asztalos segéd és Herskovits Ghikcl, Lovas István villanyszerelő segéd és Nagy Mária, Sándor Árpád úri és női divatkereskedő segéd és Szabó Erzsébet.

Halálozások: Arauyi Abraham 70 éve, Papp Lajos 46 éves, Fried Zsigmond 59 éves, Denderle László 23 hónapos, Brindás Anna 49 éves, Hajdu János 60 éves, Székely Emma 4 napos, Orosz János 10 napos, Fekete Károly 51 éves, Gille Miklósné, Fodor Eszter 57 éves, Szimok Lucia 2 éves, Neumann Vilmos 89 éves, özv. Weinberger Sámuelné, Siegfried Pepi 81 éves, Merz József 42 éves, Pántya János 4 hónapos, özv. Magó Jánosné, Pojnár Juliánna 61 éves, Tóth Gizella 5 éves, Lakatos János 7 éves, Péter János 9 napos, Balogh Lászlóné, Rudolf Erzsébet 55 éves, Györki János 2 hónapos, Földes Mihály 47 éves, Halustyák János 51 éves, Tühegyi Pálné, Pauler Juliánna 78 éves, Acs Gyuláné, Kiss Jolán 55 éves.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

IRÓGÉP „Mercedes” Superha-gyártmány, alig hét hónapig használt, eladó. Cím a kiadóban. 689

Simonffy Tamás

nyug. MÁV felügyelő engedélyezett

Ingtalanforgalmi irodája

Irinyi József-u. 28. Hüller-u. sarok
Telefonszám: 34-41. Eladó és vevőszándékokat telefonon szóban vagy írásban szíveskedjenek előjegyeztetni.

Női kerékpárt megvételre keresek. — Cím a kiadóba kérek. 700

Varrógép-, kerékpár-, motor-, zippzár-, javítás JAKAB műszerész, Kossuth-u. 5. Telefon 23-30

Zongora, rövid, keresztirányú, új állapotban sürgősen eladó. Megtekinthető: Csáky-utca 39. ajtó 1. 735

Alma kórházak, cukrászok részére olcsón beszerzhető. Szacsay-utca 17. pincében 620

Karikahős Singer gép eladó. Árpád vezér ut 49. 737

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, maci és mindennemű fűszek irását 38 évj gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 913

Elcseserném Rákóczi-ut. II. emeleti 2 szobás összkomfortos lakásomat, lehetőleg Olasziban levő hasonló, de földszintes lakásra. Érdeklődni 23-03. telefonon. 726

Modern házak építéséi saját anyagommal vállalom

Zagyva András

Mátvás király-ut 101. szám.

Varrógépjavítás egy évi felelőséggel Jakab műszerésznel, Kossuth-u. 5. Telefon 23-30.

Paragázzal poloskát molyt, petét mindenhol felelőséggel irtok. Csutoras Szigligeti-u. 7. Telefon 14-21. 683

Elvesztett bordó kockás szövetruha, ujjal darabokkal. Beszűrtetés megtalálójuttassa el Gállányi-u. 48. alá, jutalmat kap. 736

Állást nyert

15-16 év körüli leány felvétetik tanulóknak a Szent László-nyomda R. T.-nál, Szilágyi Dezső utca 5. szám.

Cvilkolokat azonnali belépésre felvesz Szabó Árpád cipőgyára, Tizsa István-u. 21. 739

Borbélysegéd azonnala felvétetik. — Szilágyi fodrászat, Szilágyi Dezső-utca 3. szám. 734

Munkásokat és munkásnéket 16 évnel idősebbeket felvesz Dreher-Haggenmacher Nagyváradj Sörgyár. Jelentkezés a váradszőlősi telepen 10-12 óra között. 733

Háztartás vezetéséhez értő szerény igényű vallásos, középkorú magános nőt keresek szatmármegyei plébániára. Ajánlatokat „Nyugodt otthon” jellegű a kiadóba kérek. 729

Helybeli kereskedelmi vállalat keres keresztyén tisztviselőt, vagy tisztviselőt, aki a gépiráshoz is ért. Cím a kiadóban. 735

Bankgyakorlattal rendelkező, kereskedelmi értelmű keresztyén tisztviselőt (tisztviselőt), valamint perfect gyors és gépirónt keresünk. Erdélyi Leszámitoló Pénzváltó Bank Rt. fiókja. 697

Tanuló leányok, növendékek és festőnői tudok fizetéssel, kézimunka, festészethez felvétetnek. Gyors kiképzés! Peterdi, Szabadság-utca 10. 720

Női szalonban önálló varróleányok, kézi és tanulóleányok felvétetnek. Vadászné, Hitler-u. 11. 731

Állást keres

Intelligens fiatalember némi irodai gyakorlattal, 4 középszkolával állást keres. Cím a kiadóban. 702

Oktatás

Olasz, latin nyelv tanítását vállalom. Esetleg kezdőknek angol, német nyelvet is. Cím a kiadóban. 707

KIADÓTULAJDONOS: SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

A szerkesztésért felelős: Dr. Paál Árpád
A kiadásért felelős: Dr. Virág Jeromos

Készült a Szent László-nyomda r. t. környegében, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám